

Seminár Ako štruktúrovať a podporovať budúcu poľnohospodársku politiku v EÚ? 5. december 2024

Miesto stretnutia: COPA-COGECA, Rue de Trèves 61, 1040 Brusel

Dátum stretnutia: 5. december 2024

Účastník stretnutia: Konzorcium

Názov aktivity: Seminár Ako štruktúrovať a podporovať budúcu poľnohospodársku politiku v EÚ?

Predseda: Predsedala Elli Tsiforou, generálna tajomníčka COPA a COGECA.

Podrobný popis aktivity:

Úvod

Generálna tajomníčka C-C E. Tsiforou informovala o prijatí vlastnej pozície C-C o budúcnosti európskeho poľnohospodárstva, poukázala na komplexnú situáciu, ktorá aktuálne dolieha na poľnohospodárov. Zdôraznila, že tí sa napriek tomu snažia o udržateľnejšie produkčné spôsoby, ale je nutné zohľadniť všetky 3 piliere udržateľnosti: okrem environmentálneho aj ekonomický a sociálny. Informovala aj o dokumente C-C prijatom vlani, ktorý sumarizuje 6 kľúčových oblastí pre akcie v rámci budúcej SPP.

Max Schulman (FI) informoval, že cieľom prípravného seminára by malo byť uľahčenie ďalšej práce na pozičnom dokumente C-C k budúcej SPP.

Hlavné prejavy rečníkov: Ako štruktúrovať a podporovať budúcu SPP?

5. Péter Benkő (HU PRES)

Zástupca HU PRES ocenil usporiadanie diskusie v správny čas po zahájení mandátu novej Komisie. Poľnohospodársky sektor nikdy nečelil toľkým výzvam a dopadom, HU PRES preto stanovilo 5 kľúčových priorít. Sú potrebné urgentné opatrenia zamerané na prevenciu a včasnú prípravu poľnohospodárov. Upozornil, že poľnohospodárstvo hrá kľúčovú rolu v boji proti klimatickej zmene a pri ochrane biodiverzity – poľnohospodári musia byť súčasťou riešenia. Takisto treba, aby sa lepšie a efektívnejšie rozložilo zdieľanie nákladov naprieč dodávateľským reťazcom.

5. prof. Stefan Schepers (High Level Groups pre inovácie v politike EÚ)

Aktuálnou výzvou SPP je podľa neho prechod na obehové hospodárstvo založené na 3 pilieroch udržateľnosti a na geopolitickej odolnosti. Hoci SPP možno považovať za úspech, v mnohých aspektoch zlyhala, lebo sa zameriavala iba na ciele EZD, a nie na metódy jej dosahovania.

Budúca SPP musí riešiť výzvy, musí vytvoriť synergiu medzi politikou a regulačnými rámcami pre konkurencieschopný ekologický prechod v 3 kľúčových oblastiach: energetike, poľnohospodárstve a lesníctve. Bude nutné riešiť aj budúci VFR, vrátane aktualizácie vnútroštátnych daňových systémov. Do budúcnosti zas zlepšiť posúdenie dopadov pomocou makroekonomických a finančných

údajov trhových scenárov, regulačných kontrol, nezávislého hodnotenia politiky a exteritoriálneho dopadu.

Za kľúčové v rámci novej SPP označil dostupnosť údajov, ciele musia byť stanovené nielen klimatológmi, ale aj ekonomickými a finančnými expertmi, nevyhnutná je podpora výskumu a nových technológií. Súčasný trend v európskej obchodnej politike už podľa profesora nie je možný, treba nastaviť kompenzačné mechanizmy pre tých, ktorí sú vo vzájomných obchodných vzťahoch stratoví.

5. Herbert Dorfmann (IT, EPP)

Budúca SPP bude musieť reflektovať plánované pristúpenie UA do EÚ, cieľom politiky by malo byť zachovanie európskeho prístupu. Treba zaručiť väčšiu udržateľnosť sektoru, vrátane ekonomickej, podporou inovácií a mladých poľnohospodárov. Za najväčšiu výzvu označil finančné zdroje, odporučil viac podporiť malých farmárov, pričom definíciu ich veľkosti by mal určiť každý štát. Podporuje posilnenie redistribúcie platieb formou degresivity a zastropovania platieb, a to aj z dôvodu budúceho rozšírenia EÚ o UA. Vzhľadom na trend častejších klimatických udalostí bude treba riešiť podporovanie nástrojov riadenia rizík.

5. Tassos Haniotis (hostujúci vedecký pracovník)

Bývalý riaditeľ útvaru v rámci DG AGRI prezentoval svoj názor na štruktúru a podporu budúcej SPP. Na úvod poukázal na meniace sa trhy a narušenie obchodu globálnym napätím. Ďalej prezentoval svoje výhľady trhu s obilninami (bez významných zmien u tradičných producentov) a zmeny vo výnosoch produkcie mlieka, keď EÚ produkuje viac za menej. Za najväčší problém Európy označil prílišnú sebareguláciu. Globálne neistoty a hlavné obavy EÚ sú: inflácia potravín, neistota ohľadom cien energií a hnojív v EÚ a dopad geostrategického napätia vo svete.

5. prof. Alan Matthews (emeritný profesor Trinity College v Dubline)

Profesor prezentoval štrukturálne zmeny poľnohospodárstva v dôsledku rozdielov v produktivite oproti nepoľnohospodárskemu sektoru: väčšie farmy produkujú prevažnú väčšinu produkcie, zatiaľ čo menšie farmy bojujú s príjmami. Vyjadril pochybnosť, že by SPP bola nástrojom na zlepšenie tejto situácie. Skutočnou hrozbou potravinového zabezpečenia môže byť skôr dovoz energií než potravín. Za výzvu označil pripravenosť na krízy a riešenie environmentálnych trendov (kritická je napr. kvalita pôdy v mnohých oblastiach).

Diskusia s členmi

ES a DK zástupca označili za dôležité diskusie o stropovaní, DE zástupca zdôraznil potrebu zníženia byrokracie.

Podľa T. Haniotisa priame platby nemajú plniť rolu mzdy poľnohospodárov, ale bezpečnostnej siete na stabilizáciu prípadnej volatility cien na trhu. Čo sa týka zjednodušenia politiky bol podľa neho podcenený faktor spolurozhodovania EÚ inštitúcií – každá inštitúcia prináša do záverečného textu vlastné prvky, čím sa pôvodný návrh Komisie komplikuje.

Prof. A. Matthews za problém označil nulovú väzbu medzi spotrebiteľskými cenami a požiadavkami verejnosti.

HR zástupkyňa upozornila na nepodložené informácie o budúcom jedinom spojenom európskom fonde namiesto súčasných 7 fondov, s čím výrazne nesúhlasila.

Zástupca HU PRES potvrdil debaty o spoločnom fonde, ohľadom malých fariem uviedol, že by malo byť na členskom štáte, čo je možné považovať za malú farmu. Schéma podpory malých poľnohospodárov bolo v rámci predošlej SPP v HU veľmi úspešné.

Panelová diskusia Podpora poľnohospodárskych politík – aká bude budúcnosť priamej podpory v SPP

T. Haniotis predstavil svoju predstavu o budúcnosti priamych platieb. Existuje niekoľko politických dilem, ktoré treba riešiť:

- verejné peniaze (iba) na verejné statky?
- ako riešiť spojitosť ekonomických a environmentálnych výstupov?
- aká postupná by mala byť cesta k úprave/zrušeniu priamych platieb

Ďalej predstavil svoje návrhy lepšieho zacielenia podporných opatrení, všeobecne by podľa neho mala byť podpora založená na snahe poľnohospodárov o zlepšenie stavu pôdy. Meranie stavu pôdy by podľa neho malo prebiehať na základe regionálneho trojročného priemeru stavu pôdy na úrovni poľnohospodárskeho podniku. Ďalšie prerozdeľovanie platieb na konci prechodného obdobia by malo prebehnúť na základe merateľných výsledkov zlepšenia pôdy.

V diskusii ešte uviedol, že všetci sa sústreďujú na biodiverzitu, pretože dopady sú viditeľné, zatiaľ čo emisie jasné nie sú. Ďalej uviedol, že prínosy poľnohospodárov k stavu pôdy sú ľahko prezentovateľné, zatiaľ čo pri emisiách sa iba odhadujú. Platby za prínosy k pôde podľa neho fakticky znamenajú platby za zníženie emisií, sú ale lepšie merateľnejšie.

Prof. A. Matthews predstavil 3 možné modely ďalšieho vývoja priamych platieb:

- radikálny model (zvažuje ho UK) – úplné upustenie od priamych platieb a nahradiť ich cieľenými platbami na podporu klimaticko-environmentálnych opatrení. Do roku 2028 bude environmentálne opatrenia predstavovať 90 % poľnohospodárskeho rozpočtu.
- zníženie rozpočtu SPP v rámci budúceho VFR – priame platby by boli nahradené vnútroštátnymi platbami podľa pravidiel štátnej podpory. Otázkou je, či budú členské štáty ochotné akceptovať túto možnosť vzhľadom na odlišné finančné možnosti.
- modifikácia súčasného stavu so zohľadnením odporúčaní SD – sú potrebné 2 rôzne nástroje (ekoschémy v I. pilieri a AECM opatrenia v II. pilieri), pričom ich význam je prakticky rovnaký?

Diskusia:

DE zástupca upozornil, že treba diskutovať o SPP na základe aktuálnych údajov (pritom členské štáty tento rok podávali správy za minulý rok).

Prof. Matthews v reakcii súhlasil, že údaje sa poskytujú neskoro, odporučil požiadavky adresovať DG AGRI.

Interná výmena názorov s členmi

FR zástupkyňa označila za obavy vzbudzujúci mechanizmus, podľa ktorého by boli priame platby naviazané na dodatočné príjmy.

CZ zástupca podporil požiadavku na vyšší rozpočet, za problém označil jeho väzbu na HDP a nie na index inflácie. Ďalej komentoval problém zastropovania v rámci budúcej SPP. Odporučil preto riešiť, či prostriedky získané stropovaním zostanú v rozpočte SPP a v danom členskom štáte, alebo budú alokované do iných štátov. Navrhol tieto prostriedky použiť v danom členskom štáte napr. na opatrenia na riadenie rizík. Ohľadom zjednodušenia politiky odporučil myslieť viac na tzv. „result-based“ inšpekcie alebo nástroje, a nie s väzbou na pôdu, ako prezentoval T. Haniotis.

Podľa predsedajúceho je požiadavka na vyšší rozpočet SPP samozrejmosťou, otázkou je, ako presvedčiť inštitúcie. K prezentácii T. Haniotisa uviedol, že niektoré aspekty môžu byť lepšie merateľnejšie a komunikovateľnejšie, lebo sami poľnohospodári disponujú veľkým množstvom údajov. Upozornil aj na pripravovanú EÚ legislatívu o zdraví pôdy, čo treba maximálne využiť.

FI zástupca sa skepticky vyjadril k navýšeniu rozpočtu SPP, poľnohospodári by podľa neho mali mať šancu získať viac prostriedkov z trhu, na čo je potrebný funkčný trh, s čím súvisí aj zlepšenie postavenia poľnohospodárov v dodávateľskom reťazci.

LV zástupca odporučil lobovať za vyšší rozpočet na národných úrovniach.

FR zástupca uviedol, že SPP musí podporovať aktívnych poľnohospodárov a ich postavenie v rámci dodávateľského reťazca. Za relevantné označil platby viazané na produkciu.

IT zástupkyňa upozornila na globálnu krízu a jej dopady na európskych poľnohospodárov, ktorí čelia aj dopadom klimatických zmien a aj napriek tomu sú schopní zaistiť produkciu zdravých potravín. SPP by mala zahŕňať dodatočnú kapitolu týkajúcu sa udržateľnosti, mala by podporiť európsku suverenitu v produkcii potravín. Zdôraznila rolu programu rozvoja vidieka, od politikov treba žiadať aj viac služieb pre poľnohospodárov, vrátane vykonávania výskumu v súlade s požiadavkami a potrebami poľnohospodárov.

SE zástupkyňa upozornila na zásadný význam platieb poskytovaných v znevýhodnených oblastiach na zaistenie produkcie v týchto oblastiach. V SE sú tieto platby takmer dôležitejšie ako priame platby.

IE zástupca upozornil, že vysoké produkčné štandardy v EÚ a zaistenie potravinovej bezpečnosti by mali byť považované za verejné statky, v tomto zmysle je nutné komunikovať s verejnosťou. Ohľadom návrhu na väzbu priamych väzieb a dopadov na pôdu upozornil, že v IE existuje 450 rôznych typov pôd, teda v IE podmienkach by návrh zjednodušenie nepredstavoval.

DK zástupca odporučil zodpovedať otázku, čo môžu poľnohospodári sami ponúknuť ohľadom svojho zvýšeného úsilia k väčšej udržateľnosti. Podporil myšlienku podpôr malých fariem, priemer veľkostí by si mal ustanoviť každý členský štát.

IT zástupca k spomenutým možným dodatočným príjmom v podobe uhlíkových kreditov uviedol, že v IT sa prakticky nedajú využiť, lebo poľnohospodári musia hradiť vysoké náklady za certifikáty.

FI zástupca podporil vyhlásenie IE zástupca o verejných statkoch, európski poľnohospodári produkujú najbezpečnejšie potraviny na svete.

Sekretariát odporučil pokračovať s obhajobou vynaložených prostriedkov na SPP, kriticky sa vyjadril

k návrhu T. Haniotisa o platbách viazaných na stav pôdy. Upozornil na biologické procesy v pôde, ktoré sa nedajú zmeniť alebo vyhodnotiť na ročnej báze.

Predseda júci na záver vyzval na zaslanie spätnej väzby a iných návrhov na obhajobu silného rozpočtu SPP.

Záver

Predseda pracovnej skupiny pre SPP na záver zdôraznil výzvy, ktorým poľnohospodári aktuálne čelia a ocenil dnešnú konštruktívnu diskusiu. Bude nutné prijať spoločné pozície k jednotlivým témam, nutná je vzájomná dôvera a interné diskusie, ktoré sa primárne budú odvíjať od výšky rozpočtu. Namiesto termínu „zjednodušenie politiky“ odporučil používať termín „better regulation“ a riešiť aj zodpovednosť spotrebiteľov.

Prínos aktivity pre poľnohospodárov v SR:

Prenos informácií pre členov SPPK k danej problematike.

Vyplývajúce úlohy pre SPPK:

Pre SPPK nevyplývajú zo zasadania žiadne úlohy.